

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej aj ako „MPSVR SR alebo „gestor“)

Názov právneho predpisu/právnych predpisov: Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „zákon o sociálnej ekonomike“ alebo „zákon č. 112/2018 Z. z.“)

Lokalizácia: § 15d – § 15g

Účinnosť: 01. 07. 2023

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 178

Registrovaný rodinný podnik - podmienky priznania štatútu, povinnosti registrovaného podniku

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex: <https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2021/361>
- Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=1214>

Hĺbkové ex post hodnotenie:

- ☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu
- ☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

Ex post hodnotenie vykonané k: 19. 06. 2025

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:

Prijatím novelizácie zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov bola od 1. júla 2023 do právneho predpisu zavedená, okrem iného, aj možnosť evidencie alebo registrácie rodinných podnikov. Hodnotená regulácia vytvára komplexný právny rámec v rámci podmienok a samotného procesu registrácie, resp. získania štatútu registrovaného rodinného podniku.

V § 15d zákona č. 112/2018 Z. z. sa ustanovujú jednotlivé podmienky priznania štatútu „registrovaného rodinného podniku“. Na rozdiel od rodinného podniku definovaného v § 15a zákona č. 112/2018 Z. z., registrovaný rodinný podnik získava od MPSVR SR štatút, ktorým preukazuje, že je aktívnym rodinným podnikom. Cieľom registrovaného rodinného podniku je spoločne s dosahovaním ekonomických cieľov, aj kultivácia jeho vnútorného prostredia, a to predovšetkým spôsobom rozvíjania rodinných väzieb, rodinných hodnôt a kvality rodinného života. Tento znak registrovaného rodinného podniku by mal byť natoľko určujúci, že deklarácia jeho napĺňania musí byť súčasťou základného dokumentu, ktorý sa rodinný podnik zaväzuje dodržiavať.

Obsahom § 15e zákona č. 112/2018 Z. z. je právna úprava priebehu konania o priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku. V § 15f zákona č. 112/2018 Z. z. sa následne taxatívnym spôsobom vymedzujú jednotlivé povinnosti registrovaného rodinného podniku. Jednou z povinností registrovaného rodinného podniku je napríklad aj to, že v písomnom styku obligatórne uvádza označenie „registrovaný rodinný podnik“ alebo skratku „r. r. p.“. Označenie „registrovaný rodinný podnik“ sa zároveň zapisuje aj do Obchodného registra Slovenskej republiky. Obsahom § 15g zákona č. 112/2018 Z. z. je úprava príslušných podmienok a dôvodov zániku alebo zrušenia štatútu registrovaného rodinného podniku. V zmysle tohto ustanovenia sa rozlišujú situácie, kedy dochádza k zániku štatútu registrovaného rodinného podniku (zánik právnickej osoby, smrť fyzickej osoby – podnikateľa, atď.) a situácie, kedy MPSVR SR zruší štatút registrovaného rodinného podniku (napr. porušenie povinností podľa § 15e ods. 5 druhej alebo tretej vety zákona č. 112/2018 Z. z., atď.). V tomto kontexte je potrebné dodať, že MPSVR SR disponuje pomerne širokou možnosťou zrušiť štatút registrovaného rodinného podniku aj v prípade, ak tento podnik opakovane alebo závažným spôsobom porušil povinnosti podľa zákona č. 112/2018 Z. z., ktoré nie sú vymedzené v § 15g ods. 2 zákona č. 112/2018 Z. z..

V súvislosti s hodnotenou reguláciou je možné konštatovať, že jej zavedením do právneho poriadku sa, okrem iného, pre rodinné podniky vytvárajú predpoklady pre prístup k budúcim možným formám priamej a nepriamej pomoci. Táto pomoc môže (no aj nemusí) v niektorých ohľadoch kopírovať formy pomoci a podpory určenej podnikom v širšom priestore sociálnej ekonomiky. Štátnu správu na úseku činnosti a kontroly rodinných podnikov (podľa § 15a a násl. zákona č. 112/2018 Z. z.) vykonáva MPSVR SR. Priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku je podľa zákona č. 112/2018 Z. z. možné na základe podania žiadosti, spolu s predpísanými prílohami, ktorých vzor určilo MPSVR SR (dostupné na oficiálnej stránke MPSVR SR).

9.1.2 Znenie podnetu z podnikateľského prostredia (ak je k dispozícii)

Podmienky priznania štatútu registrovaného rodinného podniku a násl.: Žiadosť o priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku je striktné dobrovoľná. Podmienky, pokiaľ sa rodinný podnik k tomuto rozhodne, by mali byť rovnaké ako v prípade registrovaného sociálneho podniku. Zároveň povinnosti registrovaného rodinného podniku, určené v § 15f, považujú rodinné podniky za značnú reguláciu. V diskusii pri ex post hodnotení je potrebné preskúmať otázku potreby inštitútu registrovaného rodinného podniku v situácii, keď zavádzame evidenciu rodinného podniku.

9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:

Ex ante:

Podľa Analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie (ďalej ako „analýza“) mal materiál vplyv na podnikateľské subjekty (vrátane subjektov sociálnej ekonomiky), ktoré:

- splňajú zákonom stanovené podmienky registrovaného rodinného podniku a požiadajú o zaradenie do registra rodinných podnikov.

V analýze bolo na základe prieskumu Slovenskej asociácie malých a stredných podnikov uvedené, že v r. 2019 – 2020 možno predpokladať, že približne 60 – 65 % z malých a stredných podnikov tvoria rodinné podniky. V analýze bolo odhadované, že:

- v roku 2023 bude na Slovensku evidovaných 2 000 rodinných podnikov (z toho 1 938 malých a stredných) a registrovaných 75 rodinných podnikov (z toho 73 malých a stredných),
- v roku 2024 bude na Slovensku evidovaných 6 000 rodinných podnikov (z toho 5 814 malých a stredných) a registrovaných 165 rodinných podnikov (z toho 160 malých a stredných),
- v roku 2025 bude na Slovensku evidovaných 8 000 rodinných podnikov (z toho 7 752 malých a stredných) a registrovaných 425 rodinných podnikov (z toho 413 malých a stredných).

Ex post:

Dotknutými subjektami sú rodinné podniky, ktoré žiadajú o priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku.

V súčasnosti nie je ani jeden subjekt registrovaný ako rodinný podnik. Potenciálne by mohlo byť ovplyvnených mnoho subjektov, ktoré spĺňajú podmienky pre registráciu, avšak rozhodli sa neregistrovať ako rodinný podnik zo subjektívnych dôvodov. Z uvedeného dôvodu nie je možné určiť počet subjektov, ktoré by táto regulácia mohla ovplyvniť, ak by sa rozhodli registrovať ako rodinný podnik.

9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):

Podľa analýzy boli identifikované nasledujúce vplyvy na podnikateľské prostredie:

Pozitívne vplyvy

Predpokladané pozitívne vplyvy boli identifikované predovšetkým pri tých podnikateľských subjektoch, ktoré sa hlásia k charakteru rodinných podnikov. Pozitívny vplyv sa môže prejavovať najmä vo zvýšenom záujme o tzv. „rodinnú značku“, záujme o zvýšenú ochranu duševného vlastníctva, know-how alebo autorských práv v rodinných podnikoch.

Negatívne vplyvy

Novelizácia zákona č. 112/2018 Z. z. zadefinovala, o. i. aj podmienky registrácie rodinných podnikov, ktoré sú spojené s administratívnymi nákladmi pre tie podnikateľské subjekty, ktoré sa rozhodnú požiadať o štatút registrovaného rodinného podniku. U registrovaných rodinných podnikov dochádza k zvýšeným administratívnym nákladom, a to najmä z dôvodu evidenčných a informačných povinností. Registrácia rodinného podniku je však striktne dobrovoľná. Keďže príslušný návrh zákona, ktorým došlo k zmene a doplneniu zákona č. 112/2018 Z. z., svojím znením nezaväzoval žiadne subjekty k informačným alebo iným povinnostiam, konkrétne administratívne náklady, vznikajúce v súvislosti s dobrovoľnou registráciou rodinného podniku, neboli konkrétne vyčíslené. Podnikateľský subjekt, ktorý sa rozhodne požiadať o štatút registrovaného rodinného podniku, podáva písomnú žiadosť na formulári, ktorého vzor určilo MPSVR SR (dostupné na oficiálnej webovej stránke ministerstva). Prílohou k žiadosti o registráciu sú aj všetky príslušné doklady a potvrdenia, ktoré preukazujú splnenie zákonom stanovených podmienok.

9.2 Vyčíslenie dopadu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex ante) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu/regulácie	Kategória dotk. Subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
178	Registrovaný rodinný podnik - podmienky priznania štatútu, povinnosti registrovaného podniku	§ 15d – § 15g	01.07.2023	rodinné podniky, ktoré žiadajú o priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku	-	-	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: Jednorazové administratívne zaťaženie, ktoré súvisí so žiadosťou o zaradenie do registra rodinných podnikov, sa odhadovalo približne v rozsahu 120 minút na jedného žiadateľa (t. j. rodinný podnik), čo predstavovalo približne 5 EUR v administratívnych nákladoch. Registrovaný rodinný podnik je povinný vo svojom účtovníctve osobitne sledovať použitie najmenej 12 % zisku po zdanení v súlade so zákonom stanovenými princípmi, a to prostredníctvom tvorby analytických účtov. Ak nie je možné v účtovníctve zabezpečiť preukázanie prostredníctvom tvorby analytických účtov, registrovaný rodinný podnik je povinný viesť analytickú evidenciu, prípadne iné pomocné evidencie. Registrovaný rodinný podnik je, na účely preukázania splnenia tejto podmienky, povinný predložiť účtovnú závierku za predchádzajúce účtovné obdobie vrátane prílohy k účtovnej závierke, ktorá obsahuje presný popis účelu použitia najmenej 12 % zisku po zdanení ministerstvu práce. Administratívne zaťaženie súvisiace s povinnosťami registrovaných rodinných podnikov sa odhadovali v rozsahu 350 minút ročne pre jeden registrovaný rodinný podnik, čo predstavovalo približne 56 EUR v administratívnych nákladoch. Ex post náklady: Od zavedenia regulácie nebol registrovaný ani jeden podnikateľský subjekt ako rodinný podnik a teda údaje k objemu administratívnej záťaže spôsobenej registráciou nie sú dostupné. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania skutočných vplyvov na podnikateľské prostredie.
9.2.2 Zdroj početnosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
K dátumu spracovania formulára nebol registrovaný ani jeden rodinný podnik. Register rodinných podnikov je dostupný na internetovom odkaze: https://registre.socialnaekonomika.gov.sk/registrovane-rp
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol vypočítaný celkový vplyv na podnikateľské prostredie. Zároveň nie je možné vypočítať celkové skutočné náklady hodnotenej regulácie na podnikateľské prostredie vzhľadom na nedostatok údajov pre kalkuláciu. Z uvedených dôvodov nie je možné uviesť dôvod rozdielu medzi predpokladanými a skutočnými nákladmi.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
Nepredpokladané náklady v rámci ex ante fázy nie je možné identifikovať, pretože sa ani jeden podnikateľský subjekt neregistroval ako rodinný podnik.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:

GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, sekcia sociálnej ekonomiky, odbor koordinácie sociálnej ekonomiky

PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:

Cielené konzultácie:

Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO):

Slovenská asociácia malých a stredných podnikov
a živnostníkov (ďalej ako „SAMP“), IČO: 36065161
Združenie podnikateľov Slovenska (ďalej ako „ZPS“),
IČO: 00586528
Slovenský živnostenský zväz (ďalej ako „SŽZ“),
IČO: 00679321

Zúčastnené subjekty:

Áno ☒ Nie ☐

Áno ☒ Nie ☐

Áno ☒ Nie ☐

Forma a termín vykonania konzultácií:

Oslovené subjekty:

Forma:

Dátum vykonania:

SAMP

osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

25.03.2025

ZPS

osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

25.03.2025

SŽZ

osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

25.03.2025

Verejné konzultácie:

Trvanie verejných konzultácií: od 12.03.2025 do 21.03.2025

Forma a termín vykonania konzultácií:

Do verejných konzultácií sa ďalšie podnikateľské subjekty alebo zastupiteľské organizácie nezapojili.

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácií:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

Účastníci konzultácií v kontexte hodnotenej regulácie poukázali najmä na potrebu riešenia problematiky súčasného nastavenia príslušných podmienok priznania štatútu registrovaného rodinného podniku. Napriek skutočnosti, že podanie žiadosti o priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku je, v zmysle zákona č. 112/2018 Z. z. výlučne dobrovoľné, podmienky registrácie sú z administratívneho hľadiska pomerne náročné. Podnikateľské subjekty zhodne uviedli, že podmienky pre registráciu rodinného podniku by mali identické s podmienkami v prípade registrácie sociálneho podniku. Zároveň účastníci konzultácií považujú povinnosti registrovaného podniku, vymedzené v § 15f zákona č. 112/2018 Z. z. za neprimeranú ingerenciu štátu do činnosti a organizácie rodinných podnikov.

Ďalším problémom, na ktorý zúčastnené podnikateľské subjekty taktiež poukázali, je otázka významu a prínosu inštitútu registrovaného rodinného podniku, pretože v rámci zákona č. 112/2018 Z. z. existuje aj inštitút evidencie rodinného podniku. V tejto súvislosti je otázná aj motivácia rodinných podnikov žiadať o priznanie štatútu registrovaného podniku, čo potvrdzuje aj súčasná aplikačná prax. Aktuálne platné a účinné znenie zákona č. 112/2018 Z. z. rodinným podnikom nepriznáva žiadne hmatateľné výhody alebo prínosy, ktoré by z prípadnej registrácie rodinného podniku vyplývali. V tejto súvislosti je však potrebné poznamenať, že štatút registrovaného rodinného podniku môže v budúcnosti predstavovať určité kvalifikačné kritérium, napríklad v procese prístupu k vybraným druhom štátnej pomoci, resp. k adresnejšej finančnej pomoci. Skúsenosti z doterajšej aplikačnej praxe poukázali aj na určité problémy, ktoré súvisia s registrovanými rodinnými podnikmi, a to napríklad v situácii, kedy rodinný podnik má iba dvoch členov. Je to z dôvodu, že registrované rodinné podniky majú zákonnú povinnosť zavedenia inštitútu rady rodinného podniku s minimálne tromi členmi (§ 15b ods. 2 zákona č. 112/2018 Z. z.). Práve táto podmienka predstavuje značný problém najmä pre malé rodinné firmy (napr. v ktorých sú členmi rodinného podniku len manželia, a pod.).

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plneniu cieľa regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi.

Prijatím právnej úpravy rodinných podnikov sa v zákone č. 112/2018 Z. z. vytvorila možnosť vymedziť podnikateľské aktivity rodinných firiem spôsobom, kedy okrem dosahovania základných cieľov ich podnikateľskej činnosti (dosahovanie zisku, rozvoj podnikania, atď.) sledujú napríklad aj sociálne ciele, nasmerované dovnútra spoločnej rodiny. Gestor v tejto súvislosti uviedol, že k dosahovaniu vyššie uvedených cieľov sa zaväzuje predovšetkým registrovaný rodinný podnik, a to najmä v snahe vytvárať a udržiavať prosperujúcu rodinu nielen v zmysle ekonomickej prosperity, ale aj v zmysle zveľaďovania existujúcich rodinných vzťahov, starostlivosti o členov spoločnej rodiny, prípadne aj ich prípravu na vstup do podnikania.

V rámci zákona č. 112/2018 Z. z. je rodinný podnik upravený spôsobom, kedy sleduje vlastnú autonómnu líniu, a to bez primárneho presahu do priestoru sociálnej ekonomiky a podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky. V kontexte hodnotenej regulácie gestor pripomenul, že rodinný podnik sa môže kedykoľvek stať aktérom sociálnej ekonomiky, subjektom sociálnej ekonomiky, podnikom v širšom priestore sociálnej ekonomiky, či prípadne registrovaným sociálnym podnikom (ak sa tak rozhodne). To všetko môže rodinný podnik realizovať bez toho, aby sa musel vzdať jeho základných charakteristických znakov ako rodinného podniku.

V reakcii na pripomienky, ktoré počas konzultácií odznali zo strany podnikateľských subjektov, gestor vyjadril presvedčenie, že v budúcnosti môže získanie štatútu registrovaného rodinného podniku predstavovať významnú kvalifikáciu pre prístup k vybraným formám priamej alebo nepriamej finančnej pomoci. Táto pomoc následne môže (no i nemusí) v niektorých ohľadoch kopírovať napríklad jednotlivé formy pomoci a podpory, ktorá je (bude) určená podnikom v širšom priestore sociálnej ekonomiky.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov:

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

Z pohľadu podnikateľských subjektov je legislatívne nastavenie súčasných podmienok pre registráciu rodinného podniku (resp. pre získanie štatútu registrovaného rodinného podniku) neprimerane zasahujúce do organizácie a činnosti rodinných podnikov. Na základe vyjadrení zúčastnených subjektov, pomer vynaloženej administratívnej námahy nezodpovedá rozsahu možných benefitov, ktoré by rodinné podniky mohli, ich registráciou, získať. Rodinné podniky sú, od momentu ich registrácie, zaťažené ďalšími zákonnými povinnosťami, ktoré sa napríklad na neregistrované rodinné podniky nevzťahujú. V tejto súvislosti podnikateľské subjekty navrhli prehodnotenie významu a prínosu inštitútu registrácie rodinných podnikov v súčasnom zákone č. 112/2018 Z. z., a to najmä vzhľadom ku skutočnosti, že v tomto právnom predpise je súčasne zavedený aj inštitút evidencie rodinných podnikov.

Alternatívne návrhy by mohli spočívať v zavedení výhod pre rodinné podniky pri ich registrovaní, či odbúranie administratívnej záťaže spojenej s procesom registrácie. Ďalším návrhom by v krajnom prípade taktiež mohlo byť zrušenie celého inštitútu registrovaného rodinného podniku.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Gestor v kontexte hodnotenej regulácie opakovane uviedol, že súčasná právna úprava konceptu evidencie a registrácie rodinných podnikov vychádza primárne zo základnej filozofie zákona o sociálnej ekonomike, pričom registrácia rodinného podniku je výlučne na dobrovoľnom rozhodnutí daného rodinného podniku.

K zavedeniu výhod a zníženiu administratívnej záťaže je podľa gestora potrebná ďalšia odborná diskusia. Gestor tak v súčasnosti nepovažuje úpravu, resp. vypustenie hodnotenej regulácie zo zákona č. 112/2018 Z. z. za potrebné.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Hodnotená regulácia umožnila vytvorenie komplexného právneho rámca pre proces registrácie rodinného podniku (resp. nadobudnutie štatútu rodinného podniku). Novela zákona č. 112/2018 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2023 (prijatím zákona č. 494/2022 Z. z.), sa týkala najmä problematiky samotného rodinného podnikania. Novela zákona č. 112/2018 Z. z. zaviedla, o. i. aj legálnu definíciu rodinného podniku, formalizovala inštitút rodinnej rady, zaviedla inštitút evidencie a registrácie rodinného podniku, atď.

V súvislosti s hodnotenou reguláciou sa však od jej účinnosti objavilo aj viacero kritických názorov, a to najmä zo strany samotných rodinných podnikov. Ako značne negatívne prvky hodnotenej regulácie bývajú označované jednak príslušné podmienky a kritériá pre získanie štatútu registrovaného rodinného podniku, a tiež aj povinnosti, ktoré pre registrované rodinné podniky vyplývajú práve na základe štatútu registrovaného podniku.

Zástupcovia podnikateľského prostredia označili vyššie uvedené skutočnosti za hlavné dôvody toho, že rodinné podniky trvale neprejavujú žiadny výraznejší záujem o získanie štatútu registrovaného podniku. Zástupcovia podnikateľských subjektov sa konzultáciách zhodli na tom, že hodnotená regulácia vo všeobecnosti nepriniesla výraznejšie ani zásadnejšie zlepšenie postavenia rodinných podnikov.

Podľa vyjadrení gestora je hodnotená regulácia ideálnou možnosťou, ako rodinným podnikom umožniť realizovať ich podnikateľskú činnosť a zároveň tým aj zachovať kontinuálnu podporu a kultiváciu rodinných väzieb vo vnútornom prostredí rodinného podniku. Gestor v súčasnosti nepovažuje úpravu, resp. vypustenie hodnotenej regulácie zo zákona č. 112/2018 Z. z. za odôvodnené.

Taktiež je potrebné pripomenúť, že Ministerstvo hospodárstva SR v roku 2021 vypracovalo strategický dokument s názvom *Akčný plán pre rozvoj rodinných podnikov na Slovensku*, ktorý obsahoval súbor legislatívnych a nelegislatívnych opatrení s cieľom eliminovať bariéry pri fungovaní rodinných podnikov a priniesť výhody pre rodinné podniky. Tento materiál však kvôli rozporom naprieč zainteresovanými ministerstvami nebol predložený na schválenie.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

Vyjadrenia zástupcov podnikateľského sektora boli smerované najmä k prehodnoteniu potreby a opodstatnenosti ďalšieho ponechania hodnotenej regulácie v zákone č. 112/2018 Z. z. Podnikateľské subjekty poukázali počas konzultácii najmä na pretrvávajúci nezáujem rodinných podnikov nadobúdať štatút registrovaných podnikov. Podľa odprezentovaných stanovísk je hlavným dôvodom tohto nezáujmu predovšetkým nadmerná administratívna záťaž, ktorá súvisí s procesom získania štatútu registrovaného rodinného podniku. Alternatívnym riešením by tak mohlo byť zavedenie výhod pre registráciu, či zníženie administratívnej záťaže.

Podľa vyjadrení gestora je k predmetnej problematike, resp. alternatívnym návrhom, potrebná ďalšia odborná diskusia.

Spracovateľ, v kontexte hodnotenej regulácie, vníma pretrvávajúci nezáujem rodinných podnikov o ich registráciu (k dátumu spracovania nebol v registri rodinných podnikov uvedený ani jeden podnikateľský subjekt). V kontexte hodnotenej regulácie, a súčasne aj za účelom ďalšieho rozvoja podnikateľského prostredia, spracovateľ považuje za dôležité, aby relevantné subjekty a gestor i naďalej pokračovali v odbornom dialógu, a to najmä s cieľom zvýšenia záujmu rodinných podnikov

o ich registráciu. Ako riešenia sa ponúkajú témy zavedenia výhod pre registrované rodinné podniky a zníženie celkovej administratívnej záťaže, ktorú regulácia môže spôsobovať.

9.4.4 Odporúčenie spracovateľa:

☐ ponechať reguláciu ☒ upraviť reguláciu ☐ zrušiť reguláciu bez náhrady

☐ upraviť aplikačnú prax

9.4.4 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

Z praxe vyplýva, že podnikateľské subjekty v oblasti rodinného podnikania poukazujú na administratívne a legislatívne prekážky spojené s registráciou rodinných podnikov podľa súčasnej právnej úpravy. Nejednoznačné požiadavky na predkladanie dokumentov, komplikované a obmedzujúce podmienky, napríklad ohľadom investičných zmlúv a štruktúry podniku, ktoré ako celok výrazne znižujú atraktivitu a využiteľnosť tohto režimu podnikania. Okrem uvedeného však najmä absentujú výhody (napr. spojené so zvýšeným záujmom o „rodinnú značku“, záujmom o ochranu duševného vlastníctva, know-how a autorských práv v rodinných podnikoch), ktoré by podnikateľské subjekty povzbudili a motivovali evidovať alebo registrovať sa ako rodinný podnik. Z tohto dôvodu spracovateľ odporúča celkovo zjednodušiť a jasne definovať procesy spojené s registráciou rodinných podnikov, odstrániť nadmernú administratívnu záťaž a zaviesť efektívne stimuly na podporu rodinného podnikania. Zároveň by bolo vhodné prehodnotiť vyňatie príslušných ustanovení o rodinných podnikoch zo zákona o sociálnej ekonomike a zapracovať ich do vhodnejšieho právneho predpisu.

Toto stanovisko je potrebné vnímať v kontexte ďalších ex post hodnotení týkajúcich sa zákona č. 112/2018 Z. z.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor právneho predpisu nemal pripomienky k procesu ex post hodnotenia.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor právneho predpisu súhlasil s obsahom stanoviska spracovateľa.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia